

трансформацію міжнародних норм у національне законодавство України»¹⁰. На сьогоднішній день ми маємо можливість бачити обмеженість та недосконалість не лише у інструментах здійснення імплементації, але і в доктринальній розробці цього питання. Оскільки, якщо серед інструментів можна виділити хоча б процедуру ратифікації, видання окремого нормативно-правового акту, що її засвідчує та впроваджує імплементованих норму в систему внутрішнього права, то серед теоретичних засад та принципів не можна виділити майже нічого, окрім пріоритетної ролі міжнародних норм.

Повертаючись до теорій співвідношення та аналізуючи їх в контексті українських реалій, за найбільш доцільні можна вважати теорію координації, а також теорію діалектичного дуалізму. Виходячи з цього, при тлумаченні імплементованих норм права, Конституційний Суд України повинен керуватися загальновідомими принципами верховенства міжнародного права, непорушності прав і свобод громадянина, однак при цьому враховувати національні інтереси держави. Окрім того, теоретиками права вище зазначені концепції повинні буди впроваджені до алгоритму діяльності відповідних суб'єктів тлумачення права у вигляді прозробки основних принципів та засад здійснені тлумачення інтерпретованих норм права.

Список використаних джерел:

1. Куненко І. С. Процедура внесення змін до Конституції: порівняльно-правовий аспект / І. С. Куненко // Держава і право. – No 47. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/32910/11-Kunenko.pdf?sequence=1>
2. Нефедов Б.И. Соотношение правовых систем(продолжение). Эволюция представлений о содержании «традиционных» доктрин соотношения правовых систем. // Московский журнал международного права. – 2013. - № 4(92).
3. Международное право. Общая часть : учебник / под ред. И. И. Лукашука. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Бек, 2000. – 432 с. ст. 236
4. Петров Р. Конституційні аспекти імплементації угод про асоціацію між Європейським Союзом та Україною, Молдовою і Грузією // Право України. – 2015. - №8.- С.33-39.
5. Шамрай В.В. До питання доктрини співвідношення міжнародного договору та конституційного права в умовах європейської інтеграції. – [режим доступу: - <http://lcslaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/2-11-2015/item/212-do-pytannya-doktryny-spivvidnoshennya-mizhnarodnoho-dohovoru-ta-konstytutsiynoho-prava-v-umovakh-yevropeyskoyi-intehratsiyi-shamrai-v-v>]
6. Конституція України від 28 червня 1996 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua>

Викладач кафедри теорії держави та права
НАВС, кандидат юридичних наук

Назаренко Ольга Анатоліївна

ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Актуальність обраної теми обумовлена складним процесом формування сучасних суспільно-політичних відносин, який взаємопов'язаний з виникненням нових завдань, що постають перед сучасною державою та громадянським суспільством. Тим самим, досить стрімко зумовлюючи потребу у якісному правовому вихованні громадян та бажанні досягнути позитивних соціально-корисних результатів. Сучасний період суспільного життя

¹⁰ Шамрай В.В. До питання доктрини співвідношення міжнародного договору та конституційного права в умовах європейської інтеграції. – [режим доступу: - <http://lcslaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/2-11-2015/item/212-do-pytannya-doktryny-spivvidnoshennya-mizhnarodnoho-dohovoru-ta-konstytutsiynoho-prava-v-umovakh-yevropeyskoyi-intehratsiyi-shamrai-v-v>]

супроводжується активним проведенням політичних реформ, пошуків нових перспективних та прогресивних шляхів розбудови та удосконалення державного ладу. В той же час, на сьогоднішній день недостатньо уваги на науково-теоретичному та практичному рівні приділяється питанню, щодоролі правового виховання, як об'єднуючого напрямку в контексті політичного життя суспільства. Правове виховання є основою для соціального розвитку народу та утвердження цілісної системи його світоглядно-ціннісних орієнтирів, насамперед пов'язаних з суспільною правосвідомістю та можливістю конструктивної побудови правових ідеалів.

Нині правове виховання має визначальну демократичну цінність. Слід зазначити, що саме на підставі усвідомлення правової захищеності, особистість розраховує не тільки на панування справедливості, а й на дотримання морального обов'язку всіма учасниками суспільних відносин. Так, в сучасній науковій літературі відсутній єдиний підхід до розуміння правового виховання. Зокрема, В.М. Шафиров вважає, що правове виховання – це цілеспрямований, планомірний та організований процес формування і розвитку системи соціально-правових цінностей, переконань, внутрішньої готовності до активної правомірної діяльності. Воно розкриває не тільки «букву», але й «дух» права, правових явищ, демонструє їх дійсну місію, призначення [1, с. 44]. Зазвичай виділяють два підходи до розуміння вузький та широкий. На думку З.Н. Каландарішвілі, в широкому розумінні правове виховання містить увесь багатогранний процес формування правової свідомості та правової культури особистості під впливом суспільно-політичних, соціально-економічних та інших факторів. У вузькому розумінні – це систематичний, ціленаправлений, керуємий педагогічний процес вплив на свідомість людей з метою формування у них глибоких і стійких правових уявлень, знань та переконань [2, с. 136]. Н.Б. Мухаммадієв вважає, що правове виховання – це систематична, ціленаправлена діяльність держави, в собі його органів та установ, організацій, громадських об'єднань, посадових осіб і громадян по трансляції (передачі) правової культури, правового досвіду, правових ідеалів та механізмів вирішення конфліктів в суспільстві від одного покоління до другого. Правове виховання має на меті розвиток правової свідомості людини та правової культури суспільства в цілому [3, с. 29]. В наш час правове виховання – це складний, безперервний процес, направлений на вирішення багатьох задач: формування та розвитку високого рівня правосвідомості як основної частини суспільної свідомості; науковизнання та розуміння права; правову культуру як похідну правосвідомості; виховання переконливості у вірності і справедливості правових приписів та звички до правомірної поведінки [4, с. 127]. Таким чином, можна побачити, що правове виховання демонструє тісний взаємозв'язок між такими суб'єктами політики, як держава (в особі своїх органів) та різного роду громадськими об'єднаннями (політичними партіями, органами місцевого самоврядування, профспілками), що спрямовують свою діяльність на передання правового досвіду суспільству з метою формування поваги до правових цінностей, а також підвищення його правової освіченості, правої культури та правосвідомості. Правове виховання покликане усунути загрозу виникнення жорстких соціальних конфліктів та протиріч, що можуть бути спричинені неосвіченістю громадян, недостатнім рівнем правових знань та неможливістю прийняття розсудливих рішень.

В свою чергу К.Г. Борискіна вважає, що незамінне значення має наявність правильної правосвідомості індивідуума та суспільства, а також юридичної і високоморальної культури. Найбільш суттєвими принципами при побудові системних методів правового виховання стали, по-перше, принцип гуманізму, а по-друге, принцип законності. Варто відмітити, що принцип гуманізму, перш за все визнає індивідуума найвищою цінністю та захищає його гідність, права та свободи, а принцип законності, передбачає повнуреалізацію законів та підзаконних актів всіма державними органами, публічними організаціями та звичайними громадянами [5]. Дотримання таких принципів має визначальне значення при організації демократичних умов суспільно-політичного життя.

Крім цього, М.М. Галімов пропонує у системі правового виховання виділяти наступні елементи: суб'єкти правового виховання (органи і організації, компетентні здійснювати правовиконавчу діяльність); засоби правового виховання; заходи правового виховання;

об'єкти правовиконачого впливу [6, с. 201]. Також, важливе значення мають завдання правового виховання, які на думку І.І. Коваленко полягають у формуванні: 1) знань про форми політичного життя та його функції (знання про права та обов'язки громадян не тільки у країнах Європи, а й в інших країнах світу); 2) свідомого ставлення до духовно-правових цінностей європейського суспільства; 3) вміння врегулювати конфлікти мирним шляхом, поважати думку інших, приймати колективні рішення; 4) вміння дотримуватись норм громадянської поведінки (поваги до оточуючих, чужого ставлення, вміння відповідати за своїми звичками та лексикою); 5) навичок суспільної діяльності (наприклад, солідарності в школі, родині, кварталі тощо). Відповідно до цих завдань сформульовано три кінцеві мети громадсько-правового виховання: 1) патріотична (повага до батьківщини); 2) інтелектуальна (ретельне вивчення документів, їх критичний аналіз, що впливає на формування власної точки зору); практична (формування і розвиток норм громадянської та правової поведінки в різних соціально-політичних умовах протягом всього життя) [7, с. 133]. Також, Н.Б. Мухаммадієв виділяє такі задачі: формування і розвиток високого рівня правосвідомості як основної частини суспільної свідомості; наукове знання і розуміння права; формування правової культури з похідної правосвідомості; виховання почуття відповідальності у курсантів (студентів) за неухильне дотримання приписів правових норм, усвідомлення ними соціальної значимості права та правопорядку; виховання переконливості у вірності та справедливості правових приписів та звички до правомірної поведінки [3, с. 32-33]. Вище зазначені підходи, до переліку завдань правового виховання, мають особливий характер. Так, якщо у першому випадку присутній децезагально соціальний підхід, то у другому більше уваги зосереджується на правових чинниках, що враховуються при формулюванні задач для досягнення високої мети правового виховання. У такому разі, ціль поставлених завдань полягатиме в досягненні демократичною спільнотою зростаючого рівня правосвідомості у своїх представників, які безперешкодно приймають участь у побудові політичної системи, дотримуючись нормативних приписів та користуючись унікальним комплексом правових знань.

Отже, підсумовуючи вище зазначені судження, можна дійти висновку, що правове виховання посідає особливе важливе місце в сучасній політичній системі суспільства. Крім цього, правове виховання має унікальну цінність, яка проявляється у фактичній можливості позитивно впливати на регулювання суспільних відносин. Політична сфера життя суспільства має здійснюватися під керівництвом і наглядом правового виховання, адже воно повинно стрімко заповнювати потребу у все більш якісному забезпеченні демократичних засад людського існування. Ставлячи тим самим перед суспільством відповідні завдання, щодо здійснення безперервного процесу формування у свідомості індивідуумів поваги до права, пріоритетності соціальних цінностей та ідеалів правової культури.

Список використаних джерел:

1. Шафиров В.М. Естественно-позитивное право: проблемы теории и практики: автореферат диссертации на соискание ученой степени доктор юридических наук: 12.00.01/Шафиров Владимир Моисеевич // Нижний Новгород, 2005. – 56 с.
2. Каландаришвили З. Н. Деформация правового сознания молодежи и юридические способы ее преодоления: теоретико-правовой аспект: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 /Каландаришвили Зураб Нодарович // Санкт-Петербург, 2004.- 202 с
3. Мухаммадиев Н.Б. Понятие, сущность и роль правового воспитания/ Н.Б. Мухаммадиев. - Таджикистан, 2015.-№ 1 (62). – с. 27-34
4. Воробьева О.А. Правовое воспитание несовершеннолетних/ О.А. Воробьева. – Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена. – Санкт-Петербург, 2006. - № 4 (22). – с. 171-173
5. Борискина К.Г. Правовое воспитание молодежи [Электронный ресурс]/ К.Г. Борискина//Universum: экономика и юриспруденция: электрон. науч. журнал. – 2015. - № 4(15). – Режим доступа:<http://7universum.com/ru/economy/archive/item/2028>

6. Крутиков М.Ю. Правовое воспитание в системе правовой социализации в условиях современной России/М.Ю. Крутиков // Известия Тульского государственного университета. – Тула, 2013. - № 1. – с. 200-210

7. Коваленко І.І. Про особливості європейської системи правового виховання/І.І.Коваленко/ Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». – Хакрків, 2012. - № 4(14). – с. 129-135

Студент 1-го курсу Факультету № 2 НАВС

**Олійник Максим Максимович.
ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА АДВОКАТА**

Адвокат є представником інтелектуальної еліти суспільства. Його діяльність пов'язана із захистом прав, свобод та законних інтересів кожної окремої людини. Така діяльність вимагає витрат енергії та часу, постійного самовдосконалення, досягнення найвищого рівня професійної культури.

Основу формування професійної культури адвоката складає професійна етика. Під професійною етикою зазвичай розуміють кодекс правил, що визначає поведінку спеціаліста під час виконання службових завдань, норм, які відповідають чинним законам та іншим нормативним документам, професійним знанням, відносинам у колективі, глибокому усвідомленню моральної відповідальності за виконання професійних обов'язків. Це взаємовідношення трьох аспектів: ставлення робітників до об'єкта праці; відносини спеціаліста з колегами; відношення професіонала до суспільства загалом [1]. Але це поняття може означати і конкретизацію загальних етичних норм, що викликана до життя не тільки специфікою відносин професійних колективів до суспільства в цілому, але й особливістю особистісних відносин у професійній діяльності [2, с. 215]. Або це поняття включає не тільки результати професійної діяльності, а й сам процес діяльності, сутність, зміст, організацію – завдання, цілі, засоби, які використовують фахівці для досягнення мети [3, с. 20].

Етична культура адвоката формується поетапно. Її основи закладаються на першому етапі навчання. На цьому етапі майбутній адвокат проходить певну адаптацію, ознайомлення з обов'язками та специфікою роботи. Але це вже можна вважати першими службовими діями під контролем наставників.

Інші складові професійної культури набуваються в процесі юридичної діяльності. Досягнення вершин майстерності настає після років самостійної службової діяльності. Або взагалі не настає.

В Україні перші етичні норми діяльності адвокатів були прийняті Вищою кваліфікаційною комісією адвокатури при Кабінеті Міністрів України 1 жовтня 1999 року [4]. Нині діють Правила адвокатської етики, затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 2017 року 09 червня 2017 року у м. Києві [5].

Грунтовне знання Правил адвокатської етики необхідне для успішної здачі адвокатського іспиту. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачає дотримання Правил адвокатської етики як одного з основних професійних обов'язків адвоката. Правила адвокатської етики мають на меті уніфіковане закріплення традицій і досвіду української адвокатури в сфері тлумачення норм адвокатської етики, а також загально визнаних деонтологічних норм і правил, прийнятих у міжнародному адвокатському співтоваристві. Правила слугують обов'язковою для використання адвокатами системою орієнтирів при збалансуванні, практичному узгодженні своїх багатоманітних, іноді суперечливих професійних прав та обов'язків відповідно до статусу, основних завдань адвокатури і принципів її діяльності, визначених Конституцією України, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та іншими законодавчими актами, а також закріплюють єдину систему критеріїв оцінки етичних аспектів поведінки адвоката [5].

У наш час професійна етика займає важливу роль у регулюванні різних видів трудової діяльності, що пов'язано з прагненням постійно удосконалювати професійні норми відповідно до суспільних відносин, що постійно змінюються.

Професійна культура адвоката має бути невід'ємною складовою становлення його як